

Els drets humans no compten. Les armes utilitzades per l'exèrcit xinès en la seua política repressiva són comprades amb crèdits de "desenvolupament".

La veritat crua

Els diners que els governs dels països rics destinen al desenvolupament dels més pobres amaguen sovint obscures maniobres comercials o polítiques que no són d'ajuda contra la pobresa.

Ajudar al Tercer Món que es converteix en crèdits per a comprar armes o en subvencions per a empreses dels països que la donen; quantitats falsejades o que acaben en països als quals no estaven destinades. Un panorama trist i mesquí on el concepte d'"ajuda al desenvolupament" amaga interessos polítics, econòmics o militars difícilment assumibles per una política solidària. L'informe "La realidad de la ayuda" que l'organització no governamental (ONG) Intermón ha distribuït a l'estat espanyol ha tret a la llum un univers d'irregularitats que constitueix la base de la política d'ajuda exterior de gran part dels 20 països que componen el CAD, el Comitè d'Ajuda al Desenvolupament de l'OCDE.

L'informe ha estat elaborat amb la col·laboració de diverses ONG de tots els països del CAD i ha examinat escrupolosament quantitats i destinacions. L'edició estatal analitza a més les particulars condicions de l'ajuda oficial espanyola, i la seua publicació ja ha tingut les primeres repercussions: l'administració ha tan-

cat les portes a l'hora de concedir dades per a l'informe de l'any que ve.

La primera dada que resulta cridanera als autors de l'informe és la quantitat: només cinc països (vegeu requadre) destinen més del 0,7% del seu producte interior brut a l'Ajuda Oficial al Desenvolupament (AOD). La resta incompleixen els acords de la darrera cimera mundial de Rio de Janeiro, on la xifra del 0,7 es va convertir en una aspiració acceptada, amb bones maneres, per tots els estats, amb l'excepció dels EUA i Suïssa. Però si el primer aspecte que crida l'atenció és la baixa quantitat, resulta encara més sorprenent la qualitat d'aquesta ajuda. Vicent Alminana, director d'Intermón a València, és taxatiu: "Jo considere que la concessió del 0,7% en ajuda al desenvolupament serà plenament efectiva quan, a més de quedar clara, especifique també per a què es dona aquesta ajuda, com es dona i qui s'encarrega de donar-la, perquè moltes voltes les aportacions es fan en conceptes molt diversos d'efectivitat dubtosa. Per exemple, l'ajuda material. Si li

“regalen” a un determinat país uns tractors, posem per cas, això crea una dependència respecte al país donant perquè necessiten els tècnics, les peces de recanvi, etc. En aquests casos no hem aconseguit res i és probable que els tractors no s'utilitzin una vegada avariats”. Les dades confirmen aquestes suspicàcies: Segons el Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament, menys del 7% del total de l'ajuda bilateral dels països del CAD es destina a àrees prioritàries per al desenvolupament.

Les bones intencions es queden en no res quan els interessos de cada estat entren en ac-

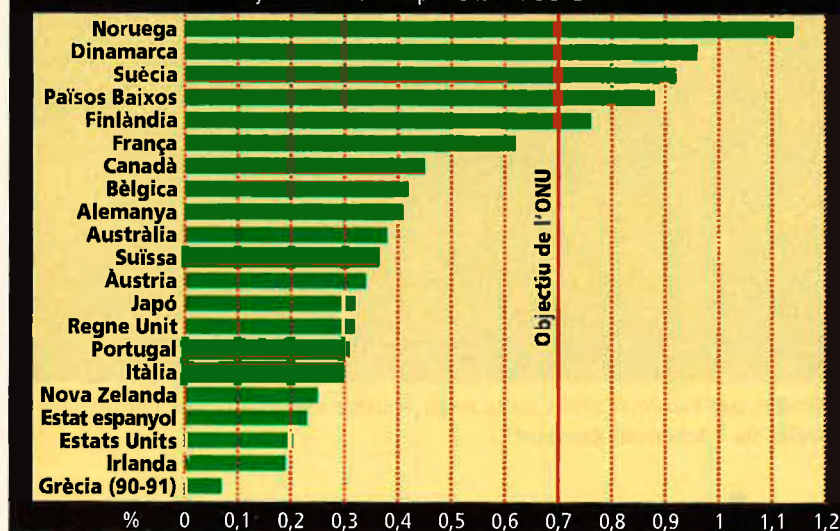
gueixen molts altres estats. L'informe posa en evidència que el CAD no pot respondre una pregunta tan senzilla com aquesta: “Quants diners d'aquesta ajuda arriben a la gent que més ho necessita?” Cap país membre ha definit fins ara el que entén per ajudar a eradicar la pobresa i els fons dedicats sota aquest paràgraf experimenten canvis constants de destinació.

La guerra del Golf, els conflictes armats a Cambodja, Angola o Somàlia i l'ensorrament del bloc comunista europeu han motivat que, en lloc de destinar-hi pressupostos suplementaris, els que estaven dedicats a projectes a llarg termini en altres països hagen estat retallats. Els diners d'aquests retalls s'han dedicat a vegades, segons indiquen els autors de l'informe, a comprar armes utilitzades per *pacificar* aquests conflictes. La caiguda del mur de Berlín, que en un principi va obrir les esperances d'un nou ordre mundial amb menys enfrontaments, va significar, de fet, l'aprofundiment de les diferències entre els països pobres i els rics, ja que aquests últims optaren per desviar els seus fons d'ajuda a països com Polònia o Rússia on aquest ajut fructifica més ràpidament, tan prompte com es converteixen en nous mercats per a tota mena de productes. No obstant això, els països del CAD han disfressat de mil maneres aquesta política: una de les més utilitzades és la creació d'entitats de denominació confusa, com la canadenca International Assistance Envelope (Cobertura d'Assistència Internacional), dirigida en exclusiva a ajudar els països de l'europa central i de l'est, malgrat que el seu nom pot suggerir horitzons més amplis. Així, els governs més rics han negat sistemàticament que hi haguera cap desviació de fons de l'AOD, fins que les evidències els han contradit. L'any passat, els membres del CAD admetien, per primera volta des de 1990, que els esforços per ajudar l'antic bloc soviètic havien causat “una desviació limitada de l'ajuda destinada als països en vies de desenvolupament”. Reconeixien així unes preferències que els nombres havien fet evidents. Al mateix temps que Gran Bretanya congelava el seu pressupost per als països en vies de desenvolupament, ampliava en un 70% l'ajuda als països de l'est europeu. De la mateixa manera, els set països més rics del món prenen decisions ben contraposades en dos fòrums diferents: en una reunió del grup G7 aprovaven afegir un paquet addicional de 3.300 milions de dòlars als 43.000 que ja havien concedit a Rússia, però en la Cimera de Rio es veien impotents per trobar més de 2.500 milions per ajudes destinades a tots els països en vies de desenvolupament.

La rendibilitat per damunt de la solidaritat. “Les destinacions de les ajudes, a més –indica Vicent Alminana– es trien segons

Ajuda oficial al desenvolupament com a % del PNB del 92

Membres del Comitè d'Ajuda al Desenvolupament de l'OCDE

ció. Malgrat que una altra de les conclusions de la Cimera de Rio va ser que l'eradicació de la pobresa era un objectiu prioritari per a tot el globus, les accions dels països més desenvolupats demostren que molt pocs ho han cregut: amb noves àrees on repartir aquesta AOD com els països de l'est europeu o d'Àsia central i una reducció important de les quantitats amb motiu de la crisi, l'eficàcia d'aquesta ajuda és ara més qüestionada que mai.

Les estratègies de la confusió. Disposats a retallar les despeses menys rendibles políticament, els governs utilitzen mil i una estratègies per mantenir la imatge d'estats solidaris i, a la vegada, reduir la quantitat de les seues ajudes. El cas dels EUA és paradigmàtic: tot i ser el país que més quantitat aporta al total de l'ajuda que proporcionen els països més desenvolupats, és el tercer per la cua en el percentatge que dedica del seu PNB, superat únicament per Grècia i Irlanda. A més, sota el concepte d'Ajuda al Desenvolupament, els EUA registren la condonació de deutes per efectes militars o el suport a la política del govern israelià. La seua actitud és el patró que se-

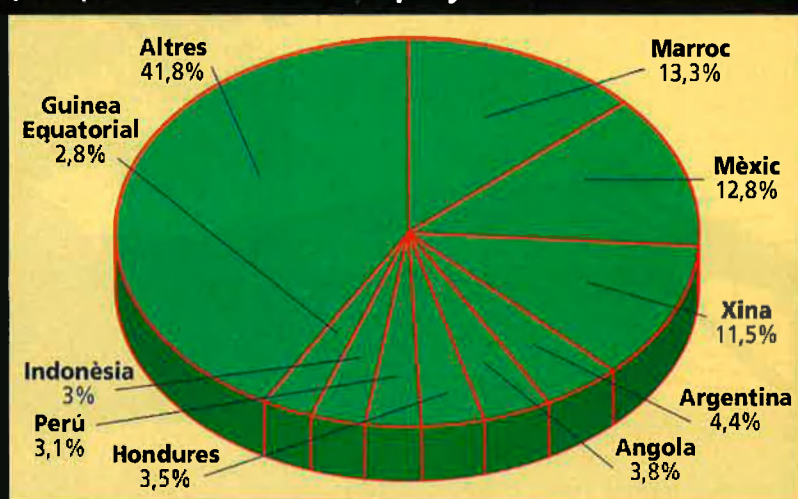
una complicada xarxa d'interessos polítics o econòmics. Moltes vegades volen convertir el que havia estat concebut com a ajuda en un negoci rendible". Els exemples són innumera- bles. Molts governs dels països del CAD no tenen cap rubor a indicar que aquesta ajuda no té per què estar renyida amb el negoci i per això no resulta estrany que els empresaris vigilen de molt a prop a quins països va a parar l'ajuda oficial que concedeix el seu govern. Així, dels vint països que componen el CAD, només una quarta part atorga més del 50% de la seua ajuda de manera que quede lliure de qualsevol vinculació posterior amb el país donant. La resta condiona a posteriors compromisos la pràctica totalitat de les seues donacions. Els resultats són ben significatius, un camí d'anada i tornada que deixa en el país teòricament receptor ben poca cosa del que a priori li corresponia: de cada dòlar canadenc destinat a l'Ajuda Oficial al Desenvolupament, 65 cèntims reverteixen de nou al Canadà i més del 90% de l'ajuda australiana torna a Austràlia.

Ajudar és, a vegades, l'única manera de salvar empreses que no troben on exportar. Els projectes finançats per molts governs es converteixen així en una via d'escapament per a indústries que necessiten implantar-se en zones sense competència i on la mà d'obra no cause problemes. Objectius prioritaris de l'ajuda al desenvolupament, com la formació professional, la creació d'iniciatives pròpies dels països ajudats i el respecte al medi ambient, queden en un discret oblit sota l'excusa de l'eficàcia.

Però l'econòmic no és l'únic interès que fa oblidar els bons propòsits que els estats més rics formularen a Rio. Molts països africans han vist com en els últims anys l'ajuda internacional disminuïa de manera dràstica sense una raó aparent. Les seues condicions no havien millorat tant com per fer innecessària aquesta col·laboració, però el panorama polític havia canviat tant que la relativa importància política que havien tingut durant la guerra freda havia desaparegut per complet. Sense l'oposició d'un bloc a l'est no tenia cap interès per als països occidentals continuar donant suport a països que només eren aliats d'ocasió en un conflicte en què era molt important tenir el major nombre de banderes del seu costat. Ara només compten els diners i aquests països encara trigaran massa a ser bons mercats per als productes occidentals.

Els interessos polítics i històrics son valorats ara d'una altra manera i per això França o Gran Bretanya prioritzen sobretot el suport a les seues antigues colònies, a les quals exigeixen a canvi un tracte comercial prioritari. Els efectes d'aquestes estranyes maneres d'escollir els destinataris de l'ajuda internacional són grotescos: mentre només els països nòrdics i Portugal

Països receptors de l'Ajuda Oficial al Desenvolupament (AOD) bilateral de l'estat espanyol en % del total del 92

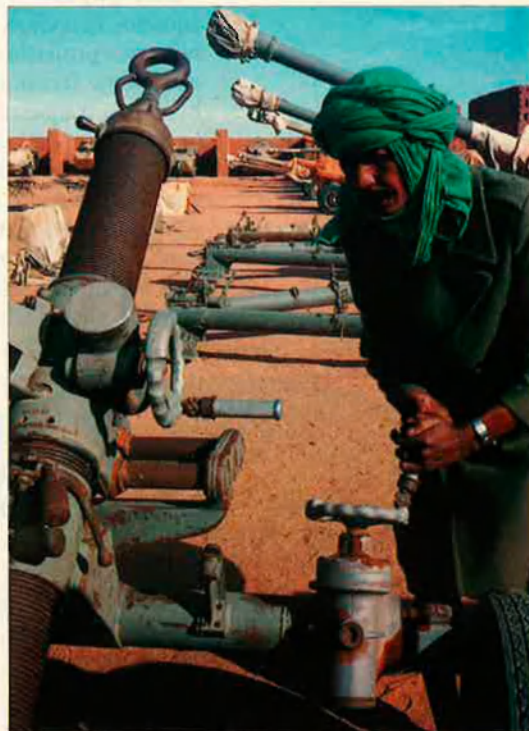
Aquests països reberen, almenys, més de 2.000 milions de pessetes. (Font: Intermón.)

trien preferentment Països Menys Avançats (PMA, els més pobres, segons la terminologia i la classificació de l'ONU), la resta s'inclina per aquells on té més interessos i així països vetats per alguns estats per no respectar els drets humans reben ajudes d'altres menys interessats en la legalitat i més en el negoci.

El cas espanyol, de les intencions a la realitat.

L'informe presentat per Intermón afegeix un apèndix on Ignacio de Senilllosa i Enric Vilà, membres d'aquesta organització, analitzen la situació de l'ajuda al desenvolupament concedida pel Govern espanyol. L'estat espanyol va ser fins al 1983 receptor d'ajudes oficials al desenvolupament i va entrar el 1991 en el CAD, moment en què va passar a ser donant d'aquestes mateixes ajudes. Actualment, l'estat espanyol dirigeix a l'AOD un 0,24 del PNB i té intenció, segons paraules de Felipe González a Rio, d'arribar al 0,7 el "més aviat possible". Dins d'aquestes xifres entren els crèdits FAD (Fons d'Ajuda al Desenvolupament), que seran reemborsats, i les aportacions al pressupost de cooperació de la CEE.

Saber, però, on va a parar específicament aquesta ajuda no és tasca senzilla. Moltes vegades, sota els

Armes agafades pel Polisario a l'exèrcit marroquí. Moltes van ser comprades amb crèdits concedits per l'estat espanyol.

ARXIU

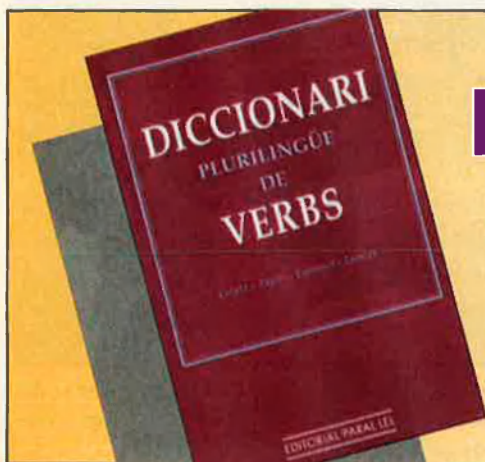
Una ajuda escassa. Els projectes educatius reben una font mínima de l'AOD.

epígrafs, "Varios" o "Iberoamèrica", tal com indica l'informe d'Intermón s'amaguen destinacions que el públic no pot conèixer. El perquè d'aquestes vaguetats és més que evident: diverses investigacions, degudes sobretot a membres de les ONG, han posat al descobert que molts dels crèdits FAD que l'estat espanyol va concedir entre 1982 i 1990 anaven destinats a permetre que els països receptors pogueren comprar equipament militar fabricat a l'estat. Una manera peculiar de contribuir al desenvolupament.

Els interessos d'Espanya a l'hora de donar aquestes quantitats són variats, però, tot i que hi ha una primàcia teòrica dels països d'Amèrica Llatina, l'economia i el negoci condicionen bona part d'aquesta ajuda, molt per damunt de la lluita estricta contra la pobresa al món. El 1991, només el 30% del total de l'ajut espanyol anava destinat als països més pobres, la resta es quedava en aquells considerats com "mitjans". Així, el Marroc, Mèxic i la Xina, on només Mèxic pot justificar els lligams històrics al·ludits abans, són els països que més ajuda

espanyola reben. Ni les matances de Tiannanmen a Xina ni l'empresonament de membres del partit socialista per raons polítiques al Marroc han tingut cap validesa a l'hora de canviar la destinació dels diners espanyols, més interessats a mantenir l'"estabilitat" al Magrib (Ceuta i Melilla incloses) o obrir nous mercats a l'Orient llunyà. La falta de respecte als drets humans, fins i tot patida per ciutadans espanyols, tampoc no ha impedit al Govern de Madrid situar la República de Guinea Equatorial en un lloc preferent de les seues aportacions. Aquestes "donacions", però, solen arribar la gran majoria de les vegades en forma de crèdits FAD, la qual cosa pot afavorir l'endeutament dels països receptors i la seua dependència tecnològica, segons apunten els membres de les ONG.

La situació, doncs, no és a l'estat espanyol millor que al conjunt dels països rics. Vicent Almiñana es mostra, malgrat això, optimista i ofereix solucions: "En un futur, l'ajuda s'hauria de canalitzar a través d'ONG que oferiren suficients garanties o d'institucions com l'ONU, tot i que aquests grans organismes tenen molta burocràcia i perden en això molts recursos. Les ONG gastem en manteniment i propaganda, un 15%, com a mitjana, del que recaptem, molt menys que qualsevol institució". El màxim responsable d'Intermón a València no vol classificar aquest informe com a denúncia: "Nosaltres no denunciem, senzillament exposem què és el que hi ha per tal de conscienciar. Si algú es dona per al·ludit i "denunciat", això vol dir que tenia unes responsabilitats que no ha complert". Per Almiñana, falsejar les dades de l'ajuda oficial al desenvolupament és un joc que es pot tornar perillós: "Si no ens decidim a contribuir al desenrotllament dels països pobres tindrem una allau d'immigrants imparable i molts problemes interns. El nou ordre internacional no sols és desitjable sinó obligatori i possible, però amb altres valors que els purament econòmics, amb una austeritat solidària. No hi veig un altre camí." **Jordi Sebastià**

Ara pot tenir al seu abast el **DICCIONARI PLURILINGÜE DE VERBS**

Únic en el seu gènere, el nostre diccionari consta de 7.741 verbs catalans.

Adreça la vostra comanda a:

EDITORIAL PARAL·LEL

Avinguda Paral·lel, 116, 2n 1a

08015 BARCELONA

Telèfon i fax: 441 82 00

o al vostre llibrer habitual.

EP